

3. Ткаченко Н.Б. Управління державними закупівлями : монографія /Н. Б. Ткаченко. – К. : Книга, 2007. – С. 192.
4. Гагарина И. Электронизация государственных рынков / И. Гагарина // Ресурсы, информация, снабжение, конкуренция. – 2004. – № 4. – С. 63-6610.
5. Гаєвська Н. Аудит в державному секторі економіки / Н. Гаєвська // Державні закупівлі України. – 2007. – №7. – С.34-37.

References:

1. Ovsyanyuk-Berdadina O.F (2009), "Directions improve procedural elements tion subsystem mechanism of public procurement of services", Information-analytical bulletin, vol 5.- pp.2
2. Smyrychynskyy V. (2007), " Innovative e-commerce logistics system in public procurement in Ukraine", Problems science, vol 11 - Pp. 32.
3. Tkachenko N.B. Public procurement, (2007), It is therefore important to approval by the Cabinet of Ministers of Ukraine, Book, Kyiv, Ukraine.
4. Gagarin I. (2004.) " Электронизация государственных рынков", Resources, info, snabzhenye, competitio, vol 4 - Pp. 63-66.
5. Gayevska N. (2007), "Audit in the public sector ", Public procurement Ukraine, vol 7- pp.34-37.

Рецензент: Горник В.Г., д.держ.упр.

УДК 351

Майорова Л. В.,

здобувач Академії муніципального управління

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
СОЦІАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ**

Анотація. В статті розглянуто основні концептуальні засади державного управління соціальним розвитком. Зазначено, що реформи державного управління та місцевого самоуправління є загальною умовою успішної реалізації програм розвитку людини, досягнення цілей тисячоліття, сформульованих ООН. Визначено сучасну парадигму розвитку, а саме створення середовища, в якому люди можуть повністю реалізувати свій потенціал, вести продуктивне, творче життя відповідно до їх потреб та інтересів. Розвиток, таким чином, є процесом розширення можливостей людей обирати життєві стратегії відповідно до своїх уподобань, вести бажаний спосіб життя. Визначено основні елементи побудови соціального розвитку держави.

Ключові слова: державне управління, соціальний розвиток, соціальна політика, людський ресурс.

Майорова Л.В.,

соискатель Академии муниципального управления

**КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО
УПРАВЛЕНИЯ СОЦИАЛЬНЫМ РАЗВИТИЕМ**

Аннотация. В статье рассмотрены основные концептуальные основы государственного управления социальным развитием. Указано, что реформы

государственного управления и местного самоуправления является общим условием успешной реализации программ развития человека, достижения целей тысячелетия, сформулированных ООН. Определено современную парадигму развития, а именно создание среды, в которой люди могут полностью реализовать свой потенциал, вести продуктивную, творческую жизнь в соответствии с их потребностями и интересами. Развитие, таким образом, является процессом расширения возможностей людей выбирать жизненные стратегии в соответствии со своими предпочтениями, вести желаемый образ жизни. Определены основные элементы построения социального развития государства.

Ключевые слова: государственное управление, социальное развитие, социальная политика, человеческий ресурс.

Mayorova L. V.,

Competitor Academy of Municipal Management

CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF PUBLIC ADMINISTRATION SOCIAL DEVELOPMENT

Annotation. In article the basic conceptual principles of state management of social development. It is noted that at the present stage of social and economic development in an increasing impact on the pace of socio-economic progress provides the ability of the state and society to ensure the development and realization of human potential citizens. Thus, the primary task of the state is to promote the effective implementation of programs of human development.

The article is theoretical argumentation and the development of practical recommendations to improve social policies led to the relevance of the research topic.

Indicated that human capital accumulation is the main source of national wealth. Occupational, physical and mental abilities of people are key to the effective functioning of the economy of any country. Thus, the current development paradigm based on the fact that the real wealth of nations is the people. The purpose of development is to create an environment in which people can realize their full potential, lead productive, creative lives in accordance with their needs and interests. Development, therefore, is a process of empowering people to choose life strategies according to your preferences, to a desired lifestyle.

The basic conceptual ways in which to achieve the optimization of the link between economic growth and human development: increased investment in education, health, training, promoting the realization of human capabilities and participation in the production and distribution of wealth; achieve a more equitable distribution of income and wealth, providing the material basis of human development; achieve a careful balancing of social spending, strengthening the economic base of social services; empower people to exercise their choice in political, social and economic spheres, focusing on those people whose opportunities were in one way or another causes limited.

Definitions of basic concepts of human development difference from the concept of "human capital", "human resources" and other previous concepts

Accordingly, the conceptual framework of human development based on four key pillars: productivity, equity, sustainability, empowerment.

The impact of development processes depends on the institutional capacity of the system of decision-making and management mechanisms in the social unit and their real integration and adequacy of the overall concept of governance, especially in the context of the concept of human development.

Building a social policy based on the concept of human development will more qualitatively justify its direction and increase its effectiveness. This is because the application of the concept involves identifying the objective socio-economic needs of the country and its regions in the human potential in the general population, as well as some social groups; diagnosis and assessment of the existing level of human development and the establishment of gaps between existing and required level; creating models achieve the required level of human development; determine the necessary steps that will lead to higher levels of human development.

Key words. governance, social development, social policy, human resource.

Актуальність теми. На сучасному етапі суспільного та економічного розвитку все більший вплив на темпи соціально-економічного прогресу здійснює здатність держави та суспільства забезпечувати розвиток та реалізацію людського потенціалу громадян. Держава, володіючи найбільшими ресурсами та можливостями порівняно з приватним некомерційним сектором та бізнесом, несе головну відповідальність за розвиток людського потенціалу. Першочерговим завданням держави є створення умов ефективної реалізації програм розвитку людини. Це завдання невіддільне від завдань удосконалення організації, підвищення результативності державного управління та регулювання, розвитку місцевого самоврядування стосовно всього спектру їх повноважень, а не тільки людського розвитку. Тобто реформи державного управління та місцевого самоуправління є загальною умовою успішної реалізації програм розвитку людини, досягнення цілей тисячоліття, сформульованих ООН.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання побудови ефективної соціальної політики розглядаються в роботах багатьох вітчизняних і зарубіжних учених: С.І. Бандури, М.Г. Белопольського, В.М. Гейця, О.А. Гришкова, Б. Данилишина, А.М. Колота, В.І. Куценко, А. Маршалла, А.А. Пересади, М. Портера, М.Д. Прокопенко, С.Л. Рубінштейна, П. Самуельсона, М. Хансена, М.Г. Чумаченко, А.А. Шліхтера.

Постановка завдання. Разом з тим, глибоке дослідження теоретичних питань соціальної і економічної діяльності не завжди дозволяє оцінити взаємозв'язок цих двох процесів і розробити рекомендації щодо їх реалізації. Необхідність теоретичного обґрунтування і розробки практичних рекомендацій по вдосконаленню державної соціальної політики зумовили актуальність теми дослідження.

Виклад матеріалу. Протягом тривалого часу одним з основних цільових показників розвитку, який застосовувався при розробці державної політики, був показник економічного росту. Вважалося, що досягнення економічного росту автоматично призводить до прогресу в розвитку людини та всього суспільства, а збільшення сукупного обсягу виробництва зменшує рівень бідності та збільшує загальний добробут населення.

Зв'язок між зростанням обсягів виробництва та скороченням масштабів бідності вважався настільки сильним, що багато науковців вважало, що достатньо зосередити увагу на зростанні як такому, щоб досягти мети розвитку. Тобто, зростання стало не просто засобом забезпечення розвитку, а метою самого розвитку [3].

Усвідомлення того, що економічне зростання не є синонімом людського розвитку, приходило з нарощуванням соціально-політичної нестабільності та бідності населення. Практика деяких країн, що розвиваються, свідчила, що стан людей може погіршуватися і при розвитку виробництва. В таких країнах спостерігалось швидке економічне зростання, але при цьому зберігалася нерівність, неповна зайнятість населення та високий рівень бідності. Тоді як інші країни досягли достатньо високого рівня добробуту, не дивлячись на високі доходи. Отже, приходило розуміння, що економічне зростання як таке не здатне забезпечити справедливий розподіл ресурсів. Це відбувалося лише в тих небагатьох країнах, уряд яких цілеспрямовано застосовував заходи для збільшення рівності, зокрема здійснював програми в галузі освіти та охорони здоров'я. Що стосується багатих країн, то доказом того, що високий рівень доходів не несе захисту від бідності, стали такі показники як зростання рівня злочинності, забруднення оточуючого середовища, розповсюдження захворювань, послаблення соціального стану.

Теорії людського капіталу базуються на досягненнях інституційної теорії, неокласичної теорії, неокейнсіанства, в контексті яких виникло нове розуміння ролі людини та результатів її інтелектуальної діяльності, що приводить до утвердження людського капіталу в якості основного виробничого і соціального фактора розвитку сучасної економіки і суспільства. Основоположниками даної теорії були представники «чиказької школи», зокрема, Т. Шульц, Г. Беккер, В. Вейсборд, Дж. Мінцер, Ч. Хансен. Т. Шульц вперше в історії економічної думки використав термін «людський капітал», а також виокремив п'ять джерел виробництва та збільшення людського капіталу: інфраструктура та заклади охорони здоров'я, що мають на меті збільшення тривалості життя індивідуумів; професійна освіта, що надається підприємствами; система освіти початкової та вищої школи; освітні та навчальні програми для працівників, що не є організованими підприємствами; міграція індивідуумів та сімей у спробах знайти роботу [1].

Треба зазначити, що досвід останніх десятиліть підтверджує те, що людський капітал стає головним джерелом нагромадження національного багатства. Професійні, фізичні та інтелектуальні здібності людей стають основою ефективного функціонування економіки будь-якої держави. На сьогоднішній час частка людського капіталу у високорозвинутих країнах складає дві третини національного багатства. У США відсоток людського

капіталу в національному багатстві складає 76 відсотків, у Західній Європі – 74, у Росії – 50. В Україні цей показник поки що на рівні 20 відсотків [2].

Отже, сучасна парадигма розвитку виходить з того, що реальним багатством націй є люди. Метою розвитку є створення середовища, в якому люди можуть повністю реалізувати свій потенціал, вести продуктивне, творче життя відповідно до їх потреб та інтересів. Розвиток, таким чином, є процесом розширення можливостей людей обирати життєві стратегії відповідно до своїх уподобань, вести бажаний спосіб життя. Основоположне значення для розширення цього вибору має збільшення людських можливостей, тобто поля варіантів, що людина в своєму житті може робити або ким вона може бути. Саме ці принципові положення знайшли своє відображення в концепції людського розвитку, теоретичні основи якої були закладені вченими-економістами Махбуб-уль-Хаком та А. Сеном та іншими експертами ООН та представлені в Глобальній Доповіді про людський розвиток в 1990 році, де розвиток людського потенціалу розглядається як власне мета та критерій суспільного прогресу. При цьому людський розвиток може розглядатися і як шлях, який дозволяє добитися збільшення продуктивності праці та доходів, але це збільшення набуває цінності тільки тоді, коли воно дійсно впливає на зростання добробуту людей. Як зазначив Махбуб-уль-Хак: «Основна мета розвитку – розширення вибору для людей. У принципі людина може робити вибір нескінченну кількість разів і з часом змінювати його. Люди часто надають значення досягненням, які взагалі або безпосередньо не відображаються у показниках доходів і добробуту населення, таким як ширший доступ до знань, краще харчування та медичне обслуговування, безпечніша праця, захист від злочинності та фізичного насильства, задоволення дозвіллям, політичні та культурні свободи, відчуття залучення до життя громади. Метою розвитку є створення середовища, яке надає людям можливість насолоджуватися довгим, здоровим і творчим життям» [8].

Головний принцип, на основі якого вирішуються протиріччя між максимізацією багатства та людським розвитком, формулюється наступним чином: «Національне багатство може розширити можливості вибору для людей. Це, однак, може і не відбутися. Визначальним тут є не само по собі багатство, а те, як його використовують різні країни. І до тих пір, доки суспільство не усвідомить, що основне його багатство – це люди, надмірне занепокоєння виробництвом матеріальних благ буде заступати кінцеві цілі збагачення життя людей» [10]. Рівень доходу, досягнутий в країні на сьогодні не гарантує економічного процвітання в майбутньому. Але, якщо отриманий дохід в достатній мірі інвестується в людський розвиток, то економічні показники в майбутньому значно перевершать свій сучасний рівень. Відмінна особливість концепції людського розвитку

полягає в положенні, згідно якому «людям не потрібен нескінченно високий дохід для забезпечення гідного рівня життя» [9].

Концепція людського розвитку передбачає чотири способи, за допомогою яких можна досягти оптимізації зв'язку між економічним зростанням та людським розвитком:

- збільшення інвестицій в освіту, охорону здоров'я, професійну підготовку, сприяючи реалізації здібностей людини та її участі у виробництві та розподілі благ;
- домагатися більш справедливого розподілу доходу та багатства, забезпечуючи матеріальну основу розвитку людського потенціалу;
- досягати ретельного балансування соціальних витрат, укріплюючи економічну базу соціальної сфери;
- розширювати можливості людей здійснювати свій вибір в політичній, соціальній та економічній сферах, приділяючи особливу увагу тим групам населення, чії можливості були по тим чи іншим причинам обмежені.

Підвищення рівня виробництва в концепції людського розвитку розглядається не як мета, а як засіб для гідного існування людини. Разом з тим є і зворотній зв'язок – через підвищення рівня розвитку людей досягається більш високий рівень розвитку виробництва (рис. 1).

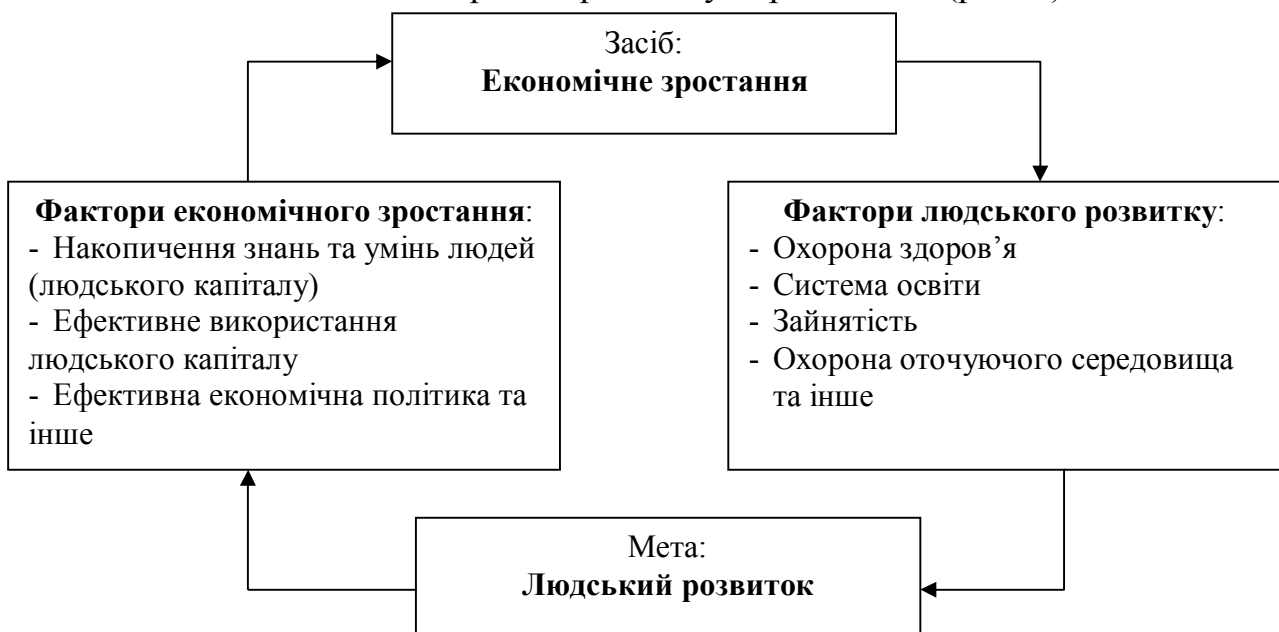

Рис. 1. Взаємозв'язок економічного зростання та людського розвитку

Отже, основною відмінністю концепції людського розвитку від концепції «людського капіталу», «людських ресурсів» та інших попередніх концепцій, які зводили людський розвиток до єдиного аспекту – формуванню ресурсів для виробничої діяльності, полягає в тому, що

людський розвиток розглядається як двосторонній процес: з одного боку, це формування людських здібностей (зміцнення здоров'я, набуття нових знань, удосконалення професійних навичок), а з іншого – це реалізація набутих здібностей для виробничих цілей або для відпочинку, культурної, політичної, громадської діяльності.

Виходячи з цього, концептуальна схема людського розвитку побудована на чотирьох основних елементах: продуктивність, рівність, сталість, розширення можливостей [9] (рис.2).

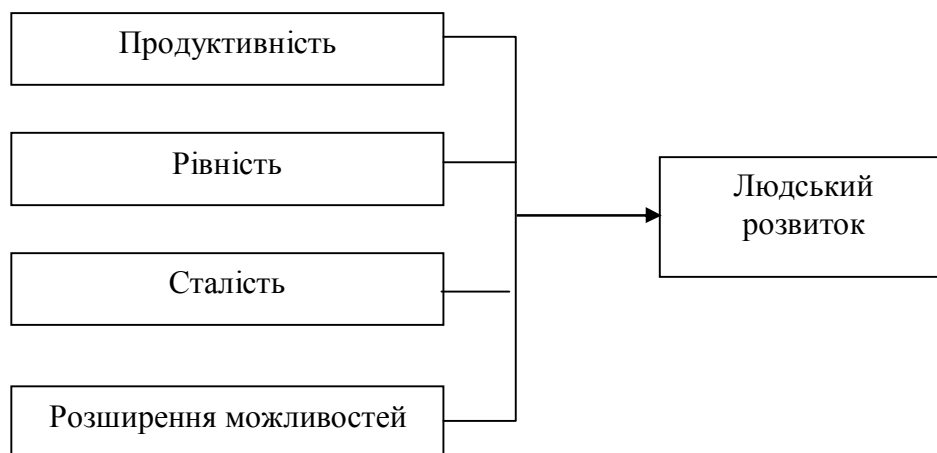

Рис. 2 Основні елементи побудови людського розвитку

Отже, з того моменту, як парадигма людського розвитку була вперше сформована в Доповіді про людський розвиток в 1990 році, приклади та рекомендації з часом розвивалися, але в центрі уваги як і раніше залишалися життя, свобода та можливості людей. Люди є як бенефіціарами розвитку, так і його агентами, здатними покращити своє власне життя. Ресурси, доходи, інститути, а також політичні або соціальні гарантії є важливими політичними цілями. Однак, в кінцевому рахунку, успіх виражається в тому, яке життя ведуть люди та які можливості вони мають.

Разом з тим, підвищення якості державного управління передбачає включення людини до процесу прийняття рішень та створення механізмів громадського контролю. Людина, таким чином, виступає не тільки кінцевою метою, але й засобом, оскільки його знання, навички, громадська активність стають надзвичайно важливими в новій парадигмі державного управління, яке базується на співробітництві, участі та взаємодії усіх сторін. Державні реформи, які здійснюються в багатьох країнах протягом останніх десятиріч, спрямовані на підвищення ефективності державних організацій, їх наближення до людини.

Висновки. Проведене дослідження свідчить, що в розвиток людського потенціалу роблять внесок демографічна політика, системи охорони здоров'я, освіти, культури, соціальної підтримки, а також політики зайнятості та формування ефективного ринку житла. Ці

інститути, які складають каркас соціального розвитку, поєднують в собі в тій чи іншій мірі функцію розвитку, пов'язану з інвестиціями в людський капітал через надання населенню соціально значимих благ, і функцію захисту, покликану забезпечити різним прошаркам населення базову соціально-економічну безпеку. Тобто, в основі політики соціального розвитку повинна лежати концепція людського розвитку.

Це пояснюється тим, що соціальна стабільність є основою розвитку держави, показником її здатності розробляти та реалізовувати ефективну соціальну політику, яка забезпечує умови для розвитку особистості та суспільства в цілому. В зв'язку з цим проблеми управління якості життя та соціальним розвитком набувають все більшого значення.

Результативність процесів розвитку залежить від інституційного потенціалу, системи прийняття рішень та механізмів управління в соціальному блоці та їх реальної інтегрованості і адекватності загальній концепції управління країною, особливо в контексті концепції людського розвитку.

Побудова соціальної політики на основі концепції людського розвитку дозволить більш якісно обґрунтувати її напрями, а також підвищити її ефективність. Це обумовлено тим, що застосування зазначеної концепції передбачає виявлення об'єктивних соціально-економічних потреб країни та її регіонів в людському потенціалі населення в цілому, а також окремих соціальних груп; діагностику та оцінку наявного рівня людського розвитку та встановлення розривів між наявним та необхідним рівнем; створення моделей досягнення необхідного рівня людського розвитку; визначення необхідних заходів, які зможуть призвести до підвищення рівня людського розвитку.

Список використаних джерел:

1. Білан В. І. Становлення та розвиток теорії людського капіталу [Електронний ресурс] / В. І. Білан. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Npkntu_e/2009_16_1/stat_16_1/49.pdf. 16
2. Ніколаєнко С. М. Освіта в інноваційному поступі суспільства // Спецвипуск «Освіта України». – 2006. – № 60–61 (754). – 14 серпня. 146
3. Ортіз І. Соціальна політика / І. Ортіз // Политические заметки. – Нью-Йорк : United Nations DESA, 2007. – 87 с. 147
4. Рудкевич І. В. Регулювання системи соціального захисту населення України: теорія, методологія та державна політика [монографія] / І. В. Рудкевич. - Миколаїв, 2011. – 456 с
5. Скуратівський В. А. Соціальна політика [навч. посіб.] / В. А. Скуратівський, О. М. Палій, Е. М. Лібанова. – 2-ге вид., доп. та перероб. – К. : Вид-во УАДУ, 2003. – 364 с.
6. Соціальна політика: Учебник / Под ред. Н. А. Волгина. – М.: Изд. «Экзамен», 2003.
7. Стратегія подолання бідності (Затверджена Указом Президента України від 15.08.2001 № 637/2001) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/637/2001>.

8. Concept and Measurement of Human Development [Електронний ресурс] // Human Development Report 1990 // Published for the United Nations Development Programme (UNDP). – New York, Oxford : Oxford University Press, 1990. – Режим доступу : http://hdr.undp.org/en/media/hdr_1990_en_front.pdf.
9. Gender and Human Development [Електронний ресурс] // Human Development Report 1995 // Published for the United Nations Development Programme (UNDP). – New York, Oxford : Oxford University Press, 1995. – Режим доступу : <http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr1995/chapters/>.
10. New Dimensions of Human Security [Електронний ресурс] // Human Development Report 1994 // Published for the United Nations Development Programme (UNDP). – New York, Oxford : Oxford University Press, 1994. – Режим доступу : <http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr1994/chapters/>.

References:

1. Bilan, V. I. (2001) "Formation and development of human capital theory", available at: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Npkntu_e/2009_16_1/stat_16_1/49.pdf. (Accessed 25 September 2014)
2. Nikolaienko, S.M. (2006), "Education in innovative progress of society", special edition "Education of Ukraine." , vol.60-61 (574)
3. Ortiz, I. (2007), Sotsyalnaya Politika [Social Policy], New York: United Nations DESA., New York, USA
4. Rudkevych, I.V. (2011), Regulyuvannya Sistemi sotsialnogo Zahist population of Ukraine: teoriya, metodologiya that Derzhavna politika [monografiya] , [Regulation of the social protection system of Ukraine: Theory, Methodology and public policy [monograph], Nikolaev, Ukraine
5. Skurativsky, V. A. (2003), Sotsialna politika [navch. posib.], [Social Policy [teach. guidances.]], 2 nd Ed, UAPA, Ukraine
6. Volhyna, N.A. (2003), Sotsyalnaya Politika: Uchebnik [Social Policy: Textbook], "Exam", Moskow, Russia
7. Poverty Reduction Strategy (approved by the Decree of the President of Ukraine from 15.08.2001 № 637/2001), (2001), [Online], available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/637/2001>. (Accessed 25 September 2014)
8. Concept and Measurement of Human Development (1990)// Human Development Report, Published for the United Nations Development Programme (UNDP), [Online], available at: http://hdr.undp.org/en/media/hdr_1990_en_front.pdf. (Accessed 25 September 2014)
9. Gender and Human Development (1995), Human Development Report 1995, Published for the United Nations Development Programme, [Online], available at: <http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr1995/chapters/.233> (Accessed 25 September 2014)
10. New Dimensions of Human Security (1994), Human Development Report 1994 // Published for the United Nations Development Programme (UNDP)., [Online], available at: <http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr1994/chapters/>. (Accessed 25 September 2014)

Рецензент: Іванова Т.В., д.держ.упр., професор